

ні: Закон України від 27 листопада 2003 року № 1349-IV // Відомості Верховної Ради України. - 2004. - № 15. - Ст. 218

8. Ришли А. Джеймс. Жизнь партий. История американских политических партий. - М., 1999. - 452 с.

9. Рішення Конституційного Суду України № 10-рп/ 2008 у справі за конституційними поданнями Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статті 65 розділу I, пунктів 61, 62, 63, 66 розділу II, пункту 3 розділу III Закону України "Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України" і 101 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 67 розділу I, пунктів 1-4, 6-22, 24-100 розділу II Закону України "Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України" (справа щодо предмета та змісту закону про Державний бюджет України) від 22 травня 2008 року // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ccu.gov.ua/uk/doc-catalog/list?currDir=12758>.

10. Розанвалон П. Демократична легітимність [Текст]: безсторонність, рефлексивність, наближеність / П'єр Розанвалон ; пер. з фр. : Є. Т. Марічев. - К. : Києво-Могилянська академія, 2009. - 286 с.

11. Речицкий В. Эссе о политике // Харьковская правозащитная группа. - № 5 (37). - 1998. - С. 6

12. Тихомиров Ю.А. Курс сравнительного правоведения [Текст] / Ю. А. Тихомиров. - М. : НОРМА, 1996. - 432 с.

13. Хессе К. Основы конституционного права ФРГ: Пер. с нем./ Под ред. и с вступ. ст. Сидоров Н.А. - М.: Юрид. лит., 1981. - 368 с.

14. Чуб Е.А. Конституционные основы принципа адекватного представительства и политические права граждан // Конституционное развитие России и Украины. Вып. 1: Сб. науч. тр. - Харьков: Право, 2011. - С. 88 - 101.

УДК 343.343.6

В.В. Федосеев

**НЕЗАКОННЕ ПЕРЕПРАВЛЕННЯ ОСІБ
ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ
(ПИТАННЯ ВІДМЕЖУВАННЯ)**

У статті, на основі аналізу норм чинного законодавства України та окремих правових термінів, наведені підстави для відмежування незаконного переправлення осіб через державний кордон України.

Ключові слова: *нелегальна міграція, незаконне переправлення осіб, державний кордон України.*

В статтю, на основі аналізу норм діючого законодавства України і окремих правових термінів, наведено підстави для отримання незаконного переміщення осіб через державну кордон України.

Ключевые слова: *незаконная миграция, незаконное перемещение лиц, государственная граница Украины.*

The article, based on an analysis of the current legislation of Ukraine and some legal terms, are the basis for distinguishing the illegal movement of persons across the state border of Ukraine.

Key words: *illegal migration, illegal movement of persons, the state border of Ukraine.*

Для аналізу незаконного переправлення осіб через державний кордон України передусім необхідно визначити його зміст шляхом тлумачення самої кримінально-правової норми та, виходячи з поняття нелегальної міграції.

Термін міграція походить від латинського *migratio*, тобто переміщення, переселення. Наукова література та словники наступним чином визначають цей термін:

- переселення, переміщення людей, етносів, їхніх частин або окремих представників, пов'язане із зміною постійного місця проживання або з поверненням до нього;
- переміщення, переселення населення всередині країни або з однієї країни до іншої;
- переміщення людей через територіальні межі або інші території із зміною місця проживання назавжди або на тривалий період часу та ін. [1, с. 182].

Різновидом міграції за ступенем контрольованості є *незаконна (незаконна) міграція* під якою розуміється незаконне переміщення через державний кордон, тобто поза пунктами пропуску або з приховуванням від прикордонного та митного контролю, при використанні підроблених документів, візи або без таких, самостійно чи за допомогою третіх осіб, а також проживання на території країни без належного дозволу компетентних державних органів [1, с. 189].

Незаконне переміщення обов'язково передбачає наявність факту незаконного перетину державного кордону, під яким слід розуміти "залишення особою території однієї держави та її переміщення на територію іншої держави шляхом перетину держав-

ного кордону без відповідного документа або відповідного дозволу" [2, с. 121].

З цього випливає, що кінцевою метою нелегальної міграції є переміщення особи з однієї точки країни до іншої точки третьої країни. Таке переміщення особи через державний кордон України є незаконним і може відбуватися шляхом:

1) незаконного перетинання державного кордону, коли особа самостійно:

- перетинає державний кордон будь-яким способом без встановлених документів чи дозволу відповідних державних органів;

- перетинає державний кордон будь-яким способом без встановлених документів чи дозволу відповідних державних органів, використовуючи при цьому допомогу інших осіб;

2) незаконного переправлення через державний кордон, коли особу:

- за її згодою переправляють через державний кордон інші особи будь-яким способом без встановлених документів чи дозволу відповідних державних органів;

- без її згоди переправляють через державний кордон інші особи будь-яким способом без встановлених документів чи дозволу відповідних державних органів.

Як відомо, незаконне перетинання державного кордону України тягне адміністративну відповідальність, передбачену ст. 204-1 КУпАП, а незаконне переправлення тягне вже кримінальну відповідальність за ст. 332 КК.

За таких обставин необхідно відмежовувати незаконне переміщення через державний кордон, а саме дії *інших осіб*, допомогу яких використовує особа, яка самостійно перетинає державний кордон будь-яким способом без встановлених документів чи дозволу відповідних державних органів та дії *інших осіб*, які будь-яким способом без встановлених документів чи дозволу відповідних державних органів переправляють через державний кордон особу за її згодою.

Так, на наш погляд, таке відмежування необхідно проводити з урахуванням наступного.

1. Особа, що незаконно перетинає державний кордон вчинює дії з його перетинання, а інші особи надають їй допомогу в цьому. Тут необхідно розрізняти допомогу *інших осіб*, яка надається ними

громадянам України, особам без громадянства та іноземцям у незаконному перетинанні державного кордону. Якщо допомога надається громадянину або громадянам України у незаконному перетинанні державного кордону України, то особа (особи), які надають допомогу в цьому будуть нести адміністративну відповідальність за ч. 2 ст. 204-1 КУпАП за незаконне перетинання державного кордону України або таку спробу, вчинені групою осіб. Але вони можуть нести і кримінальну відповідальність за незаконне переправлення осіб. В цьому випадку відмежування необхідно проводити за суб'єктивною стороною, за спрямованістю умислу на незаконне перетинання чи переправлення осіб через державний кордон України. На наш погляд, доведеністю умислу необхідно вважати вчинення такими особами допомоги повторно або на постійній основі, в якості промислу. До речі, у Кримінальному кодексі РФСР (в ред. 1926 року) містилася стаття 59-10, яка передбачала відповідальність за сприяння незаконному перетинанню державного кордону, вчинене у виді промислу або посадовими особами. Що стосується допомоги *іншими особами* в перетинанні державного кордону України іноземцями або особами без громадянства, то така допомога може виявлятися у наданні ним житла, транспортних засобів, сприяння їх незаконній реєстрації, оформленню документів на проживання чи навчання, прийняттю на роботу, а також надання інших послуг на порушення встановлених правил перебування іноземців та осіб без громадянства в Україні і правил транзитного проїзду їх через територію України. За такі дії *інші особи* будуть нести адміністративну відповідальність за ст. 206 (Порушення порядку надання іноземцям та особам без громадянства житла, транспортних засобів та сприяння в наданні інших послуг) КУпАП. Але у разі, якщо ці дії будуть пов'язані з незаконним переправленням осіб, то наступатиме кримінальна відповідальність за ст. 332 КК. Знову ж таки відмежування необхідно проводити за суб'єктивною стороною, за спрямованістю умислу на незаконне перетинання чи переправлення осіб через державний кордон України. Необхідно мати на увазі, що *інші особи* можуть незаконно перетинати державний кордон України разом з іноземцями або особами без громадянства. За загальним правилом вони будуть нести відповідальність за ч. 2 ст. 204-1 КУпАП,

але якщо буде доведено, що вони мали умисел на незаконне переправлення таких осіб через державний кордон України, то вони будуть нести відповідальність за ст. 332 КК.

Крім того, необхідно розглянути ситуацію, якщо незаконне перетинання державного кордону здійснюється з застосуванням зброї або засобів активної оборони чи забезпечення спеціальних операцій¹. Постає питання про відповідальність особи (осіб), які незаконно перетинають державний кордон України, а також *інших осіб*, які їм в цьому допомагають. Як зазначалося вище, особа, яка незаконно перетинає державний кордон буде нести відповідальність за ст. 204-1 КУпАП, а також відповідальність за носіння зброї за ст. 263 (Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами) КК, за контрабанду зброї за ст. 201 (Контрабанда) КК та у разі спричинення тілесних ушкоджень або смерті людини за злочини проти життя та здоров'я особи. Що стосується притягнення до відповідальності *інших осіб*, то вони будуть нести адміністративну або кримінальну відповідальність в залежності від спрямованості умислу.

2. Особа, яку незаконно переправляють через державний кордон вчинює дії з його перетинання, а інші особи надають допомогу не в перетинанні державного кордону, а вчинюють дії, які у своїй сукупності складають злочинну діяльність з незаконного переправлення осіб. При цьому, особа, яка перетинає державний

¹ Поряд зі зброєю злочинці для перетину державного кордону України можуть застосовувати спеціальні засоби, що застосовуються при охороні громадського порядку. Найнебезпечнішими серед них відповідно до ст. 12 Постанови Ради Міністрів української РСР від 27 лютого 1991 р. № 49 "Про затвердження Правил застосування спеціальних засобів при охороні громадського порядку" є *засоби активної оборони* (гумові кийки, кийки пластикові типу "тонфа"); наручники; електрошокові пристрої; патрони і пристрої для їх вітчизняного виробництва, споряджені гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії; ручні газові гранати, а також патрони з газовими гранатами "Черемуха-1", "Черемуха-4", "Черемуха-5", "Черемуха-6", "Черемуха-7", "Черемуха-10", "Черемуха-12", "Сирень-1", "Сирень-2", "Сирень-3"; балончики, патрони, гранати та інші спецзасоби з препаратами слезоточивої та дратівної дії на основі природних капсаїциноідів, морфоліду пералгонової кислоти (МПК), ортохлорбензалъмалононітрилу (CS) і речовини АЛГОГЕН) та *засоби забезпечення спеціальних операцій* (ранцеві апарати "Облако"; світлошумова граната "Заря" та світлошумовий пристрій "Пламя"; патрони з гумовою кулею "Волна-р"; водомети; бронемашини та інші транспортні засоби; пристрій для примусової зупинки автотранспорту "Еж-М".

кордон – самостійно керує своїм переміщенням, а особа, яку переправляють через нього – виступає в ролі "речі" і до організації, керівництва чи сприяння такому переправленню відношення немає.

Використана література:

1. Нелегальна міграція та торгівля жінками у міжнародно-правовому контексті (у двох книгах). Кн. 1. Ч. 1. / від. ред. Ю. І. Римаренко, Я. Ю. Кондратьєв ; за ред. Ю. С. Шемшученка. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; Київський ун-т права ; Національна академія внутрішніх справ України, 2001. – 512 с.

2. Орлеан А. М. Соціальна обумовленість криміналізації та кримінально-правова характеристика торгівлі людьми : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. – Харків, 2003. – 226 с.

УДК 94(477)

Д.А. Шевченко

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ОРГАНІВ ЗАЛІЗНИЧНОЇ МІЛІЦІЇ В СИСТЕМІ НАРОДНОГО КОМІСАРІАТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ 1937-1941 РР.

Висвітлено процес становлення органів залізничної міліції в системі Народного Комісаріату внутрішніх справ України. Досліджено відповідні нормативно-правові документи, які сприяли організаційному оформленню органів залізничної міліції.

Ключові слова: *Народний Комісаріату внутрішніх справ України, міліція, залізничний транспорт, злочинність.*

Освещен процесс становления органов железнодорожной милиции в системе Народного Комиссариата внутренних дел Украины. Исследованы соответствующие нормативно-правовые документы, которые способствовали организационному оформлению органов железнодорожной милиции.

Ключевые слова: *Народный Комиссариат внутренних дел Украины, милиция, железнодорожный транспорт, преступность.*

Becoming of organs of railway militia is reflected in the system of Folk Commissariat of internal affairs of Ukraine. Corresponding normatively-legal documents which assisted organizational registration of organs of railway militia are investigational.

Key words: *Folk to Commissariat of internal affairs of Ukraine, militia, railway transport, criminality.*